

عنوان مقاله:

کشاکش امنیتی، مرزی و دیپلماسی ایران و روسیه در مرزهای شمال خراسان در دوره ناصرالدین شاه (مطالعه موردی: کلات نادری)

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 10، شماره 35 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسنده:

مهدی وزینی افضل - استادیار گروه تاریخ دانشگاه جیرفت کرمان

خلاصه مقاله:

یکی از موضوعات مغفول در خراسان بعد از معاهده آخال، سیاست های نفوذ روسیه در مرزهای شمالی خراسان و کلات نادری است. هدف از این پژوهش با تکیه بر روش توصیفی-تحلیلی و با توجه به اسناد آرشیوی پاسخ به این پرسش است که روس ها به دنبال چه اهداف سیاسی و اقتصادی در شمال خراسان، به خصوص در کلات نادری بودند و حکومت قاجار در برابر این سیاست های منطقه ای روسیه، چه نوع دیپلماسی و سیاستی در پیش گرفت؟ با نگاهی جزئی نگر و با رویکردی تحلیلی-تطبیقی، یافته ها حاکی از آن است که بعد از شکست مرو و پایان نفوذ ایران در آسیای میانه، حکومت قاجار در مرزهای شمالی خراسان، با بحران ها و چالش های عدیده ای مواجه گشت. پیشروی روس ها در منطقه آسیای میانه و ادعای جدید آن ها مبنی بر مالکیت بخش های جدیدی از نقاط مرزی همچون سرخس کهنه و دخالت آن ها در امور کلات نادری و درگز، حساسیت ناصرالدین شاه را برانگیخت. به همین دلیل به دستور شاه و تلاش وزارت امور خارجه ایران، دیپلماسی بین المللی ایران فعال تر شد و ایران از نفوذ انگلستان در منطقه برای پیشبرد اهداف خود و فشار به دولت روسیه استفاده کرد. از طرفی حکومت قاجار با تقویت قدرت نظامی خود در خراسان، واگذاری اختیار بیشتر به والیان این منطقه، اعزام مهندسين نقشه کش و استفاده از جاسوسان سعی کرد موازنه قدرت را در منطقه به نفع خود تغییر و یا حداقل وضع موجود را حفظ نماید.

کلمات کلیدی:

کلات نادری، قاجار، روسیه، دیپلماسی، خراسان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030390>

